

JUTRANJE NOVOSTI

Izhaja vsak dan zjutraj, izvemši pondeljke.
Mesečna naročnina:
v Ljubljani Din 10.—, po pošti Din 12.—, inozemstvo Din 20.—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon št. 213
Brzljavi naslov: „Novosti-Ljubljana“.
Upravništvo: Marjini trg št. 8. — Telefon št. 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštne č. uradu št. 13.238.

Neomajna Francija.

Če pomislimo, s koliko vztrajnostjo vodi Francija svojo borbo proti nemški trmi v Poruhju in če obenem vpoštevamo složno fronto francoskega naroda za sedanjo vlado, potem šele moramo strniti nad sijajnimi zmagovalnimi g. Poincaréja, ki je za Clemenceauom in Millerandom gotovo eden najboljših francoskih politikov. Nemci naglašajo v svojem tisku prav radi, da je g. Poincaré nekak »Dauerredner«, da se ponavlja v vseh svojih govorih, ter da ni povedal od one nedelje do druge nič več kakor tistega dne, ko so se pojavili francoski bataljoni v Poruhju. Temu pa ni tako. Resnica je nepobitna, da je g. Poincaré že od vsega početka zatrdjeval le eno: da Franciji ne gre za politične cilje, temveč za reparacije. Ker se je Nemčija branila, nadaljevali pošiljanje naturalnih dobav, ker je nadalje zahtevala kljub ogromnim francoskim predujmom vedno in ob vsaki priliki večletni moratorij, se je morala Francija odločiti za aktivno postopanje, da se brezvestnega dolžnika prisili k plačevanju.

Devet mesecev je že minulo, odkar se je vgnezdila francoska vojska v osrčju Nemčije, in rezultati tega pohoda trenutno gotovo še niso razveseljili. Francija sama priznava silne stroške, ki jih povzroča okupacija tako obsežnega in kompliciranega ozemlja, ali on ima sedaj vsaj nekaj v rokah, kar ji more služiti kot sredstvo pritiska. Anglija se je postavila po tem eksperimentu v pozo skeptične device in je gledala početje g. Poincaréja kot nekako kršitev versailleske pogodbe. Toda to še Francije ni zmotilo. Pod zaščito bajonetov je mogla komisija inženjerjev nadaljevati svoje težko delo, ki je bilo poprej sploh onemogočeno. Radi tega je bil zadnji govor g. Curzona bistveno neumesten, ker v njem ni Anglija jasno povedala, kako bi bila ona v tem slučaju ravnila. To je bilo najboljšje znamenje, da je imela Francija prav, ko je vkorakala v Poruhje. Puste fraze, s katerimi operira sicer duhoviti Lloyd George, dokazujejo, da je gotovim angleškim krogom bilo na tem, da reparacijsko vprašanje zapne na nemškem odporu in na francoski neodločnosti. Tako bi se bila francoska akcija že v samem početku izjalovila.

Gospod Poincaré je preteklo nedeljo govoril tako prepričevalno, da ne more njegovih jeklenih besed ovreči noben zavezniški politik, ki ve, koliko je Francija pretrpela v svetovni vojni. Francoska teza o upravičenosti zasedbe je jasna in ne potrebuje nobenih komentarjev. Vprašanje renske republike je sekundarnega pomena. Prvo je varnost francoskih meja napram Nemčiji, drugo pa je točno izplačevanje reparacij. Francija je imela lahko stališče, ker je čakala, dokler se nemški narod ne strezni od blaznosti, ki jo povzročajo razni Ludendorff in Hitlerji. Kapitulacija Nemčije je bila nujni rezultat francoske akcije. Da uspeh ni izostal, pokazuje pomirljivejša stališča g. Stinnesa in njegovih prijateljev, ki so prišli sami pred generala Degoutteja, da se določijo modalitete za oddajanje reparacij. Tako ima Nemčija dvojno škodo: vsled Curzone blazne politike je trošila ogromne milijarde inozemskih deviz in papirnatih mark za pasivni odbor. Svoje finančne je »reformirala« tako sijajno, da krijejo danes nemške državne izdatke samo z enim procentom dohodkov. Nemški budžet pa znaša nič manj kot 54 kvadrilijonov papirnatih mark. Na eni strani uničeno finančno gospodarstvo, na drugi pa nujnost plačevanja: to je plod nemške trme, ki jo je premagala hladnokrvnost Francije.

Sedaj ve angleška javnost, da je brezpomembno, pričakovati preokret v javnem mišljenju Francije. Francoski narod stoji neomajno za g. Poincaréjem, ki je znal s čvrsto roko osigurati narodu njegove krvave pravice. Še enkrat je treba poudariti, da hoče Francija le obnoviti svojih deseterih departementov. Nemčija naj izbriše sledove svojega vandalizma v Severni Franciji, to in nič več je bistvo francoske zahteve. Kakor so franc. bataljoni vkorakali v Essen brez pol. namenov, tako bodo zopet odšli. Takrat, ko bo Nemčija storila svojo dolžnost ter izpolnila vse to, kar je podpisala v versajlski pogodbi. Nedeljski govor g. Poincaréja nam znova dokazuje, da se francoska politika od januarja do danes

K potrebnemu pojasnilu.

Gospod
dr. Miroslav Lukan, veliki župan.
Ljubljana.

Novo mesto, 9. oktobra 1923.

Za Stefanovićevo pismo doznali iz časopisa. Nismo v nikaki zvezi in ga obsojamo enoglasno.

Iz seje širšega odbora krajevene organizacije Narodne radikalne stranke.

Novo mesto, 9. oktobra 1923.

Dr. Gregorič, Vojska, Borštink, Lojk, Avsec.

Akcijski odbor NRS za Slovenijo v Ljubljani je pod predsedništvom g. dr. Nika Županiča, ministra n. r. v svoji seji dne 9. oktobra 1923 d. p. poslal gospodu dr. Miroslavu Lukanu, velikemu županu v Ljubljani, pismo sledeče vsebine:

Akcijski odbor NRS za Slovenijo v Ljubljani.

Ljubljana, dne 9. okt. 1923.

Gospodu

dr. Miroslavu Lukanu,
velikemu županu
v Ljubljani.

Velepoštovan! gospod veliki župan!

Akcijski odbor NRS za Slovenijo v Ljubljani je danes kot najvišji strankin organ v Sloveniji razmotril žalostne pojave nediscipliniranosti in predrznosti, s katero se je naš bivši tajnik Emil Stefanović drznul napasti Vašo, od nas vseh visokospoštovano osebo, z neresničnimi očitki, in to ne samo napram visokim državnim funkcionarjem, ampak tudi potom časopisja.

Po temeljitem prevdanku je prišel Akcijski odbor do soglasnega zaključka, da Vas ti očitki, g. veliki župan, ne morejo niti doseči, niti zamorejo omajati našega zupanja do Vas.

Proseč Vas, g. veliki župan, da se na take nezrele izpade ne ozirate, in da vstrajate na svojem odgovornem mestu, si usojamo sporočiti vam izraze svojega neomejenega spoštovanja.

Vsem organizacijam NRS v Sloveniji.

Glavni odbor NRS v Beogradu je z dekretom 27. januarja 1923, br. 200, povelil začasno vodstvo in organizacijo NRS v Sloveniji Akcijskemu odboru za Slovenijo s sedežem v Ljubljani. Njegova naloga je, da zbira pristopne prijave članov in da jih pošilja Glavnemu odboru v Beogradu, ki je po štatutih stranke edini upravičen, da jih odobri ali odbije.

V orijentacijo članov smatra Akcijski odbor za potrebno, da naglasi, da Akcijski odbor v nobenem slučaju ne namerava vsiliti organizacijam kakršnokoli vodstvo ali tajništvo nego nasprotno želi, da se naši pristaši

sami organizirajo ter v smislu strankinih statutov izberejo vodstvo krajevnih odborov, preko sreskih in okrožnih, do Glavnega odbora.

Prisiljeni po obsodbe vrednih dogodkih zadnjega časa, je Akcijski odbor v svoji seji dne 9. oktobra 1923 razmotril rovanje Emila Stefanovića in tovarišev, ter je soglasno sprejel sledeči

sklep:

Emilu Stefanoviću se odvzamejo poverjeni mu posli Glavnega tajništva ter s tem preneha biti funkcionar NRS. Isto velja za Antona Podbevška. Vsled tega se nalaga vsem organizacijam NRS v Sloveniji, da pretrgajo z njima vsak stik in vsako občevaranje.

Vsak član, odbornik, predsednik, kakor tudi vsak drug strankin funkcionar se poziva v imenu strankine discipline, da do prihodnjega zborovanja svoje organizacije neomajno vztraja na svojem mestu. Vsaki organizaciji se nalaga, da do tega časa ne sprejme nobene ostavke svojih funkcionarjev. Eventuelno podane ostavke se morajo takoj umakniti. Vsako zborovanje katerekoli organizacije se sme vršiti le v sporazumu z Akcijskim odborom. Vse organizacije dobe nadaljna navodila pisnim putem.

Naša stranka je stranka poštenosti, naša stranka je stranka pozitivnega vstvarjajočega dela. Zato polaga težišče svojega delovanja na kvaliteto posameznih državljanov, odločno pa odklanja vse mersko dvomljive eksistence v svojih vrstah.

Iz naroda za narod!
Za Akcijski odbor NRS v Ljubljani:
Dr. Niko Županič, min. n. r.
predsednik.

Kaj je g. Stefanović?

Radi ogabnih in skrajno lažljivih napadov, ki si jih je dovolil znani g. Stefanović na posamezne funkcionarje Narodne radikalne stranke, radi njegovega prostaškega pljuvanja, se čutim primoranega, da povem javnosti, kdo je sploh ta osebnost, ki se skuša z najnevarnejšimi metodami izriniti v ospredje našega javnega življenja. Na podlagi dokumentov, ki jih je spisal sam in jih izročil uredništvu v priobčenje, ki jih pa kot odgovorni urednik nisem dopustil objaviti, bom dokazal, da je Stefanović bitje, ki mu je dobro vsako sredstvo, da pride na vrh polne vreče. G. Stefanović! Vam, ki se delate »Mesijo«, rečem v obraz: Vi ste bili z gospodom Podbevškom edini, ki je hotel napadati v našem listu Orjuno. In uredništvo je bilo ono, ki je to preprečilo. Vaš nastop, ki ga ni mogoče dovolj obsoditi, pa me pooblašča, da bom priobčil Vaše besede proti in o Orjuni, o raznih osebah, ki jih sedaj napadate, in te besede bodo vsakemu poštenemu človeku — med katere notabene prištevam vse prave Orjunaše — povedale, da ste — kameleon. Drugega izraza radi postavnih ozirov ne morem rabiti. Kaj pa bo rekla javnost — boste čuli!!

Miha Gaberšek,
odgovorni urednik »Jutranjih Novosti«.

Situacija v Nemčiji.

Berlin, 9. oktobra. (K) Po neki essenski brzljavki lista »Vossische Zeitung« so vsi rudarji v zasedenem ozemlju sledili pozivu ministrstva za delo, da s podaljšanjem delavnega časa tako dolgo počakajo, dokler se ne bodo vršila nova pogajanja.

Bruselj, 9. oktobra. (Havas.) Nemški opravniki poslov je imel danes razgovor z ministrom za zunanja dela Jasperjem. Kakor se doznava, je izrazil željo nemške državne vlade, da sodeluje na zopetnem začetku delovanja v Poruhju in da vzpostavi dobave premoga na stroške reparacij. Dalje bi nemška državna vlada rada videla, da bi se sestali francoski, belgijski in nemški delegati in se razgovarjali o teh vprašanjih. Jasper je odgovoril, da bo Francija

nes ni izneverila započetemu kurzu. Stabilnost francoske politične doktrine je vzpričo nemških zmešnjav in homotij najboljša garancija kontinentalnega mira.

cijo o teh željah obvestil. Na vsak način pa mora nemška vlada obljubiti, da bo industrialcem premog plačala in železničarjem naročila, da začno zopet z delom.

Berlin, 9. oktobra. (K) Državni zbor je danes začel drugo čitanje pooblastilnega zakona. Komunisti so k temu predlagali, da naj se uvede postopanje zaradi kompota proti notranji in zunanji varnosti države in zaradi velizdaže proti onim remskim težkim industrijalcem, ki so se, kakor znano, začeli pogajati z generalom Degottejem. Poslanec dr. Helfertich (nemški nacionalc) se obrača proti temu, da bi se z nasprotniki sklepale pogodbe po posameznih privatnih osebah. Državni minister notranjih zadev Solmann je prosil, naj se pooblastilni zakon zaradi svoje velike nujnosti ne odkaže zopet odboru.

VREMENSKO POROČILO.

Dunaj, 9. oktobra. Napoved: Sedanj značaj vremena se ne odmenja.

Načelno stališče radikalne stranke.

Beograd, 9. oktobra. (Z) Današnja »Samouprava« priobčuje uvodnik pod naslovom »Srednja črta«, v katerem piše: Glede na politični položaj, ki je nastal v naši državi zaradi spora v stališčih med političnimi strankami v vprašanju ureditve naše države, se že odkrito javljajo glasovi, da se med zastopniki dveh glavnih strank v tem sporu, t. j. med radikali z ene in med blokaškimi Hrvat in Slovenci z druge strani dela na to, da se najde srednja črta, na kateri bi se obe protivni stališči izravnali in bi se končno došlo do soglasnosti, ki je tako potrebna za velike narodne in državne interese. Sporazumi in kompromisi so v politiki med političnimi strankami zelo potrebne in koristne stvari in če tudi vesti, ki smo jih prejeli, še niso avtentično potrjene, je vendar koristno omeniti jih, kakor tudi opozoriti na možnost, ki mora zanimali politike. Sporazumevanja strank glede raznih političnih vprašanj so prav potrebna, ker se tako dostikrat morejo odstraniti težke politične krize, ki sicer prinašajo resno škodo za splošne interese. Razumni politiki in državniški se za to nikoli ne izogibljajo možnosti dogovorov in sporazumov. Radikalni

državniki in politiki so se tudi dogovarjali z Radičevcem blokom.

»Samouprava« se dalje bavi z razlaganjem stališč, ki jih včasih zavzemajo zastopniki Srbov z ene strani, kakor zastopniki blokaških Hrvatov in Slovencev z druge strani in pravi, da se morejo pri ustavi, ki daje Hrvatom in Slovencev prav tako, kakor Srbom možnost legitimnega, verskega, plemenskega, gospodarskega in kulturnega razvoja, vsi ti ne samo nemoteno razvijati, temveč morejo najti tudi popolna jamstvo za razvoj in napredek v svojih pravicah, česar se mi Srbi prav od srca radujemo. Hrvati in Slovenci pa ne zahtevamo samo to, temveč zahtevamo nekaj, česar jim mi v nobenem slučaju ne moremo dati. V onih ustavnih garancijah, ki so zadostna za vsa plemena, torej tudi za Srbe, Hrvate in Slovence ne vidijo dovolj jamstev za svoje plemenske, ekonomske, verske, kulturne in druge legitimne interese, temveč zahtevajo za te interese jamstva v federalistični ali avtonomistični ureditvi države. Tega pa mi Srbi glede na zemljepisni mednarodni položaj naše države in glede na kulturno stopnjo našega naroda absolutno ne moremo sprejeti.

Reško vprašanje.

Italijanski predlogi nesprejemljivi.

Beograd, 9. oktobra. (Z) Današnji »Trgovski Glasnik« prinaša dopis z Reke pod naslovom: »Italijanska vlada ostaja pri svojih predlogih.« V dopisu pravi da so italijanske zahteve v glavnem sledeče: Italijanska vlada je voljna nadaljevati pogajanja in sicer na podlagi predlogov, ki gredo za razveljavljenjem rapalske pogodbe. Reka naj bi pripadla Italiji, Delta in Baroš pa nam, vendar tako, da bi se tudi vnaprej ohranila enotnost reške luke z luko Barošem. Dalje bi se mi morali zavezati, da bomo uporabljali reško luko.

Tako se vidi, da je ta načrt popolnoma isti, kakor načrt o konzorciju, ki ga je svojčas predložila italijanska delegacija v Opatiji. S tem načrtom mi ne pridobimo ničesar, razen morebiti kako neznatno popravo meje, med tem ko bi Italija dobila Reko, in njeno luko, ki bi tudi vnaprej ostala v administrativni zvezi z Barošem. Tako bi naša suvereniteta nad to luko ostala popolnoma iluzorna in ne bi imela nobene praktične koristi. Naša trgovina bi v bodoče ostala pod kontrolo Italije.

Iz tega je jasno, da italijanska vlada tudi danes po tolikih neuspehih ni voljna popustiti baš v oni točki, ki tvori središče spora, t. j., da nam izroči Delto in luko Baroš v neomejeno in popolnoma nemoteno posest. Dokler Italija v tem glavnem vprašanju ne spremeni svojega stališča in nam ne nudi pravice, da nemoteno uporabljamo svojo luko, dotlej so vsa pogajanja zastojni in mislimo, da ne bo vlade, ki bi dovolila, da bi bila naša trgovina pod tujo kontrolo in pod tujim pokroviteljstvom.

Med tem, ko pričakujemo napovedanega sestanka v Benetkah med ministrskima predsednikoma g. Pašićem in g. Mussolinijem, pa se general Giardinno na Reki trudi, da najde čarovno palico, s katero bi spremenil to propalo mesto v eldorado. Dosedaj mu je uspelo od italijanske vlade doseči, da so se nacionalizirale razne reške tovarne, ki bodo brez ovire lahko izvažale v Italijo zrak. Druga važna pridobitev je ta,

da se ujetniki, ki so zaprti v reški ječah, prepeljejo v italijanske ječe. Ta naredba se motivira s tem, da so slučajni ropov, razbojstev, tatvin itd. na Reki tako številni, da so sicer obširni zapori reškega sodišča ostali preozki za toliko število delinkventov. Lepšega spričevala o italijanski upravi na Reki ne moremo niti zahtevati.

Angleški glas o Reki.

London, 9. oktobra. (B) »Manchester Guardian« je objavil tretji in zadnji članek svojega posebnega reškega poročevalca pod naslovom »Resnica o Reki«. V tem članku razmotriva dopisnik o možnostih za rešitev reškega vprašanja. Po njegovem mnenju obstajajo tri možnosti: Prva možnost je, da pripade Reka kraljevini Srbov Hrvatov in Slovencev; ta rešitev bi bila najboljša z gospodarskega stališča, ker je pred vojno Reka večinoma trgovala s Hrvatsko, ki je sedaj sestavni del kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Druga možnost je v tem, da Italija anektira Reko, tretja pa, da se izvrši rapalska pogodba. Medtem pa zaključuje Italija izvršitev te pogodbe iz več razlogov in izjavlja preko svojega časopisja, da ostane na Reki brez ozira na pogodbo.

Poročevalec »Manchester Guardian« pobija italijanske razloge proti izvedbi rapalske pogodbe in označuje svoje stališče takole: Z reškega stališča je vsaka rešitev boljša kot ona, da obdrži Italija Reko. Bolje bi bilo, da pripade mesto Reka Italiji, pristanišče Baroš pa kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, ker bi tako ureditev pomenjala vsaj rešitev jadranskega spora, ako že ne bi bila najboljša za Reko. Najbolje bi bilo tudi, da postane Italija Reka in Trst svobodni mesti, da bi tako mogli tekmovali med seboj pod enakimi pogoji in z enakimi privilegiji. Žal pa taka rešitev nima mnogo izgleda do uresničenja. In zato zaključuje dopisnik svoj članek s trditvijo, da je Reka obsojena na počasno hiranje.

Masaryk v Švici.

Territet (Montreux, Švica), 9. oktobra. (Švicar. brzljavna agentura.) Predsednik češkoslovaške republike g. Masaryk je dospel v Territet.

Današnje prireditve.

V Ljubljani:

Drama: »Judita«. Gostovanje ge. Marje Vere. Red B.
Opera: »Aida«. Red E.
Kino Matica: »Senzacionalni proces Irene D'Ora«.
Kino Ideal: »Krilati konjenik«, III. del.
Kino Tivoli: »Jezdec brez glave«. — II. del.

Nočna lekarniška služba v Ljubljani:
Tekoči tedan: lekarna Trnkoczy na Mestnem trgu in Ramor pri Glavnem kolodvoru.

Usoda koroških Slovencev.

K tretji obletnici koroškega plebiscita.

(Nadaljevanje.)

Po 68. členu V. oddelku senžermanske pogodbe mora avstrijska vlada v okrajih, kjer bivajo koroški Slovenci — o njih lastnem mišljenju tu ni govora — skrbeti zato, da se nudi slovenskim otrokom v šolah pouk v njihovem materinem jeziku. Koroški Slovenci pa imajo na podlagi 67. člena iste pogodbe tudi sami pravico, »da zidajo šole, jih oskrbujejo in nadzorujejo in sicer s popolno uporabo svojega jezika.«

Kar se tiče šolstva med koroškimi Slovenci, so znana slovenski in nemški javnosti tozadevna izvajanja našega zunanjega ministra g. dr. Nidečca. Uradne številke, ki jih je g. minister navedel, govore jasno dovolj. Treba pa je — kakor zgoraj omenjeno — pripomniti, da je krivica daleko večja, ako se koroškim Slovincem, ki ne tvorijo nobenega jezikovnega otoka in ne živijo raztreseno, ampak kompaktno, ne da slovenskih šol, nego bi bila, ako bi se — kar se pa ne zgodi — prebivalstvu jezikovnega otoka in raztresenim kolonistom ne privoščila elementarna izobrazba v materinem jeziku. Ker Nemci, razen v Kočevskem otočju, nikjer v Sloveniji ne bivajo kompaktno, jugoslovenska vlada po besedilu navedenega 68. člena V. odd. senžermanske pogodbe niti ni dolžna, odpirati in vzdrževati nemške šole, a vzdržuje ljudske in meščanske nemške šole in eno nemško gimnazijo. Koroški Slovenci pa niti ene slovenske ljudske šole nimajo, kaj šele meščanske ali srednje šole.

Na Koroškem je dosti občin v plebiscitni coni A, ki je v celoti priznana kompaktno slovensko ozemlje tudi po avstrijskem ljudskem številu iz l. 1910, katere so pri plebiscitu dale skoro vse, ali pa vsaj več kot polovico glasov za Jugoslavijo, dasi so vsi Slovenci z nemškim mišljenjem in vsi organizirani socialni demokratije glasovali za nemško Avstrijo. Južno od teh so sledeče občine pri plebiscitu dale več kot polovico oddanih glasov za Jugoslavijo: a) v Rožu: Sele severno od Košute (96%), Slaveni Plajperg severno od Zelenice (65.9%), Loče (64.3%), Lednice (58.4%), Bistrica v Rožu (54.9%), Št. Jakob (54.2%); b) v Podjuni: Blato (85%), Bela severno od Jezerskega vrha (78.5%), Svabek (75%), Bistrica pri Pliberku (64.7%), Libelče (57%), Litbuče (54.9%) in Globasnica (53.8%). Severno od Drave na goratem ozemlju med Dravo in Vrbskem jezerom na takozvanih »Hutarah« (— gorah) pa so te le občine dale za Jugoslavijo več kot polovico vseh glasov: Bilčovs (79.4%), Zgornja vasca (68.8%), Logaves pri Vrbi (56.8%) in Radiše blizu Celovca (51%). Nad 30 odstotkov glasov je bilo za Jugoslavijo oddanih v sledečih občinah: Šmarjeta v Spodnjem Rožu (48.9%), Hodiše ob Vrbskem jezeru (47.4%), Skocijan v Podjuni (45.4%), Škofiče ob Vrbskem jezeru (44.7%), Št. Peter (42%), Glinje-Medborovnica v Spodnjem Rožu (41.7%), Vovbre nad Velikovecem (41.2%), Rožak (40.4%), Zataraves (40.1%), Kotmaraves (37.7%), Ruda (36.1%), Podlublje (36.1%), Drava (35.9%), Djekše, najsevernejša točka sedanjega slovenskega ozemlja na Koroškem (35%), Rakarjaves (35%), Dobrlaves (33.9%), Zrelec pri Celovcu (32.7%), Zelenca kapla (32.2%) in Otok (31.9%). Blizu 30 odstotkov je dobila Jugoslavija v občini Galicija (28.5%) in v Borovljah (27.5%).

Naš zunanji minister je javno zapretil, da bo jugoslovenska vlada posegla po posebnih merah, ako avstrijska og. koroška pokrajinska vlada ne da koroškim Slovincem slovenskih šol. Kdor pozna koroške Nemce, že vnaprej ve, da iz lepa oni ne bodo dali nikoli

koroškim Slovincem niti ene slovenske ljudske šole, da se iz lepa nikoli ne bodo pokorili obveznostim, ki so jih prevzeli v 67. in 68. členu V. odd. senžermanske pogodbe in da se tudi pretenj našega zunanjega ministra nikakor ne strašijo.

Ker se določbe glede zaščite narodnih manjšin obveznosti mednarodnega značaja, ima Jugoslavija po členu 69. odd. V. senžermanske pogodbe kakor sicer tudi vsaka druga v svetu Društva narodov zastopana država pravico, pri tej mednarodni inštanči posredovati, in možnost doseči, da mednarodno razsodišče celo zadevo uredi. Toda to je pot, ki je tako dolgotrajna, da takega odlašanja rešitev perečega vprašanja ne prenesa. K izpolnjevanju prevzetih obveznosti je treba deželno vlado v Celovcu, kjer je sedaj šef socialni demokrat Gröger, z odločnim nastopom prisiliti. Sredstvo je enostavno. Ako deželna vlada v Celovcu ne odpre slovenskih šol povsod, kjer je plebiscit dal več kot polovico glasov za našo državo, ako ne upelje slovenske kot učnega predmeta obvezno za vse Slovence v ljudskih in strokovnih šolah onih občin, ki so pri plebiscitu dale več kot 25 odstotkov za Jugoslavijo, ako avstrijska vlada ne vpelje za vse slovenske dijake obvezne slovenske kot učnega predmeta na vseh koroških srednjih šolah, potem naj naša vlada z enim samim ukazom zapre vse nemške ljudske in meščanske šole v Sloveniji in nemško gimnazijo v Ljubljani — in uspeh bo isti hit videti. Nemci koroškim Slovincem na šolskem polju ničesar ne morejo vzeti več, ker so jim vse, kar so v plebiscitu dobili, krasno razvijajoče se slovenske ljudske, meščanske in strokovne šole, gimnazijo in učiteljske že davno vzeli. Torej, bodi, da prepričajo zapiranje nemških šol v Sloveniji, dali našim bratom na Koroškem to, kar bo naša vlada na podlagi navedenih določb senžermanske pogodbe upravičeno od Nemcev zahtevala, ker je le tem vse ležeče na tem, da ostanejo nemške šole v Sloveniji.

Ako pa naj dobijo koroški Slovenci v omenjenem obsegu ljudske šole z slovenskim učnim jezikom in pouk v slovenskem kot učnem predmetu tudi na drugih šolah, je treba, da se vrnejo vsi slovenski učitelji, pa tudi vsi profesorji in duhovniki s Koroškega, ki sedaj služujejo v Sloveniji. Slednji so morali svoj čas zapustiti svojo domovino deloma, ker so jim Nemci in nemški pretiki, da jih pobijejo, ako ne izginejo — slučaj dekana Lipa je dokaz, da grožnje niso bile prazne — deloma pa zato, ker jih nemška šolska oblast v Celovcu ni hotela prevzeti v svojo službo. Po določitvi senžermanske pogodbe nemška oblast tega ni smela storiti, kajti plebiscitna in druga določila dobesedno pravijo, da se radi plebiscitnega delovanja nikogar ne sme preganjati, zlasti ne glede njegovega službovanja, ker ima vsakdo, ki je upravičen do glasovanja, tudi pravico, agitirati in delovati za to ali ono državo. Če nemške oblasti v Celovcu pravijo sedaj, da so imenovani Koroški učitelji, profesorji in duhovniki — z vstopom v jugoslovensko službo si pridobili tudi jugoslovensko državljanstvo in s tem izgubili avstrijsko, tako da bi bili postali na svoji rodni zemlji inozemci, se mora pripomniti, da so omenjeni šele in zato, ker jih nemška oblast ni hotela prevzeti, oni pa brez službe niso mogli živeti, ali pa zato, ker jim merodajna oblast ni nudila dovoljnega varstva za njihovo življenje in premoženje, tako da so v vsakem slučaju k izseljevanju bili prisiljeni.

Ako v tem pogledu motrimo usodo Nemcev v Sloveniji, vidimo na drugi strani, da je v Sloveniji in sploh v Jugoslaviji nameščenih v državnih službah dosti Nemcev, ki se niti do danes niso pravilno naučili našega jezika in ki tudi — vsaj svoj čas — čisto nič niso prikrivali in deloma tudi sedaj ne prikrivajo, da so za širjenje nemščine, za nemčurstvo in za Avstrijo in proti Jugoslaviji. Navede se celo lahko slučaj, da je bil koroški nemškutar, ki se je javno bahal, da je pri plebiscitu glasoval za Avstrijo, sprejet v jugoslovensko državno službo. Torej se tudi v tem pogledu Nemcem v Sloveniji ne godi bolje nego našim bratom na Koroškem.

(Konec sledi.)

Finančno uradništvo v Sloveniji.

Društvo finančnih konceptnih uradnikov za Slovenijo je imelo 6. t. m. izredni občni zbor, na katerem se je obravnavalo zlasti vprašanje skupljanja te uradniške kategorije. V debato je posegel tudi finančni delegat dr. Šavnik s sledečimi izjavami:

Morda še nikdar se ni sestalo naše društvo v tako resnem trenutku, kakor danes. Če smo prav informirani, je naredba, s katero naj se izvrši naše kategoriziranje in grupiranje, že v ministrskem svetu. V kratkem se torej odloči naša in — lahko rečem — v dobri meri tudi usoda finančne uprave. Kakor razmere stoje, po odločitvi ministrskega sveta ni misliti, da bi se dalo v doglednem času še kaj doseči.

Ni samo naša pravica, ampak z ozirom na zvezo z javnimi interesi tudi naša dolžnost, da tudi še v tem poslednjem trenutku povzdignemo svoj glas. Dovolite mi, da kot prvi spregovorim k predmetu. Kaj hočemo? Ne več, ali tudi ne manj, kot da pridemo z novimi določbami socialno in materialno do tiste veljave, ki nam gre sorazmerno z množico, kvaliteto in važno stjo našega dela ter odgovornostjo, ki je spojena z njim. Ne zahtevamo nobenih privilegijev in nobenih predpravic, dasi bi z ozirom na odločnost naše službe že smeli biti malo bolj skromni, ne glede na to, da ni povse razumljivo, da bi ravno mi, ki smo izpostavljeni toliko skušnjavam, morali plačati svojo nedostopnost, dočim so drugi, tudi v območju finančne uprave — carinarji — plačani zanj. Ne torej privilegijev in predpravic — zahtevamo samo, da se izenačimo in da se ne potisnemo še dalje nazaj, kakor pa veliko število žal že danes stoji. Vse to so prav za prav banalnosti, samoobsebi umevnosti. Karakteristično za položaj, v katerem se nahajamo, pa je ravno, da jih nikdar dovolj in nikdar dostikrat ne povdarjamo in da smatram za nujno potrebno, da jih kljub vsem prizadevanjem našega neutrudljivega predsedstva še enkrat ponovimo.

Ako danes gledam nazaj na naše skupno delo skoro 5 let, spolnujem le svojo dolžnost, če hvalačno priznam, da so se vse skupine delegacij podrejenega uradništva enako trudile, da bi zadostile svojim nalogi. Ravno tako brez dvoma pa je, da je vaša specijalna zasluga, gospodje, zlasti pa starejši izmed vas, da je naš aparat v bistvu nemoteno ostal v funkciji in da bi ga ne dali slabšega iz rok, kakor smo ga prejeli, če bi ga danes ali jutri imeli prepustiti komu drugemu. Kak pomen pa je imelo za Slovenijo in za državo, da ste si, ne meneč se ne za popularnost ne za svojo osebno korist, zaslužili to sprječevalo, spoznavajo danes že širši krogi. Nikakega dvoma pa ne more biti na merodajnih mestih. Če je še kaj pravičnosti, morate torej sedaj prejeti ne svojo nagrado, ampak to, kar vam gre.

Z vami so pa tudi razlogi racionalne administrativne politike. Ne morem si očistiti, da bi nas bil kdaj precenjeval — nasprotno, pri neštetihih prilikah sem se v poročilih in osebnih pogovorih, pa tudi javno z vso odločnostjo izrazil proti hipertrofiji in preponderanci praviškega blviša v fin. službi, kakor se je razrasla v blviši Avstriji. Z mirno vestjo lahko rečem, da sem tu-

roškem. Vrh tega pa pri tem ne smemo pozabiti, da so imeli koroški Slovenci, torej tudi učitelji, duhovniki in profesorji po senžermenski pogodbi pravico, da glasujejo in javno agitirajo za Jugoslavijo, medtem ko Nemcem in nemškutarjem kaka pravica, da bi smeli delati propagando za Avstrijo, ni bila dana nikoli. Koroški Slovenci se torej preganjajo za to, ker so se poslužili svoje mednarodno garantirane pravice, Nemci v Sloveniji pa se ne morejo pritožiti nad nočnim zasledovanjem ali uradnim postopanjem, dasi so uganjali propagando, do katere niso imeli nikoli nobene upravičenosti.

(Konec sledi.)

Narodna skupščina.

Sprejetje zakona o taksah.

Beograd, 9. oktobra. (Z) Današnja seja narodne skupščine se je začela ob 9. uri. Nadaljevala se je generalna debata o zakonskem predlogu glede sprememb in dopolnil zakona o taksah. Prvi je govoril socialist g. Nedeliko Divac, ki je zakon v podrobnostih kritiziral ter je na koncu izjavil, da bo glasoval proti predlogu. Za njim je govoril g. Ivan Pucelj, ki je izjavil, da bo glasoval proti temu zakonskemu predlogu. Obširno je kritiziral delo vlade, ki je predložila ta zakon. Izjavil se je solidarnega z zemljoradniki in je v znak protesta zapustil skupščinsko sejo. Demokrat Pera Marković je kritiziral delo vlade, ki je za 500% zvišala davke in uvedla še mnogo drugih doklad ter predložila ta zakon. Rekel je, da bo glasoval proti. Nato je v imenu nemškega kluba govoril narodni poslanec dr. Hans Moser, ki je v imenu svojega kluba izjavil, da bo glasoval za predlog. Ko je govoril še poročevalec večine g. Vajko Kocić in poročevalec manjšine g. Popović, je zbornica prešla k glasovanju. Glasovalo je 168 poslancev in sicer 104 za, 64 pa proti. Seja je bila nato ob drugi uri popoldne zaključena.

Ceški industrijalci v Beogradu.

Beograd, 9. oktobra. (Z) Včeraj dopoldne so zastopniki čeških pridobitnih krogov posetili ministra za trgovino g. dr. Kojića. Pri tej priliki so bile izmenjane misli, kako bi se dale zboljšati trgovinske in gospodarske zveze med obema državama. Češki pridobitniki so imeli z našimi pridobitniki sestanek. Na tem sestanku je bilo po nekaj strokovnih referatih napravljeno nekoliko sklepov v obliki resolucij, v katerih se konstatira potreba sodelovanja na bazi trgovinske pogodbe med našo državo in Češkoslovaško. V tem pogledu je potrebno, da se dela za interese obeh narodov tako v političnem kot v kulturnem in vojaškem življenju. Potrebno je, da vsi pridobitniki složno delujejo pri obeh vladah, da se znižajo visoke carine in da pri pristojnih faktorjih posredujejo za pravilno rešitev pridobitnih problemov med Češkoslovaško in našo državo.

PROTI SLADKORNIM SPEKULANTOM.

Beograd, 9. oktobra. (Z) Ministrstvo za trgovino in industrijo namerava začeti z akcijo, da se kaznujejo one tovarne sladkorja, ki so na špekulativni način zvišale cene sladkorja. V ta namen je določena posebna komisija, ki bo pregledala te tovarne.

ODKLONJEN MUSSOLINJEV DAR.

Pariz, 9. oktobra. (B) »Journal« javlja na podlagi vesti iz Aten, da je kongres beguncev zavrnil dva milijona lir, ki mu jih je ponudil Mussolini.

Iz prosvetnega življenja.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama:

Sreda 10. oktobra. Judit. Gostovanje gospe Marije Vere. Red B.
Četrtek 11. oktobra. Azazel. Red D.
Petek 12. oktobra. Kar hočete. Red E.
Sobota 13. oktobra. Judit. Gostovanje Marije Vere. Red A.
Nedelja 14. oktobra. Smrt matke Jugo-
vičev. Izven.

Opera:

Sreda 10. oktobra. Aida. Red E.
Četrtek 11. oktobra. Seviliški brivec. Gostovanje gospe Wesel Polla. Red A.
Petek 12. oktobra. Evgenij Onegin. Red F.
Sobota 13. oktobra. Novela od Stanca; Zapečateni. Red C.
Nedelja 14. oktobra. Aida. Izven.
Ponedeljek 15. oktobra. Zaprti.

LJUBLJANSKA OPERA.

Aida. Naivečji italijanski glasbenik 19. stoletja, Giuseppe Verdi je že v svojem šestindvajsetem letu doživel z opero »Oberto« tako velik uspeh, da je takoj dobil naročilo, naj napiše tri nove opere v času osmih mesecev. Da ni podlegel gledališkemu šljundiranju, ga je obvarovala usoda s tem, da je tekom treh mesecev izgubil ženo in dva sinova. Razumljivo je, da so komične opere, katere je kontraktualno podjeli, s kolonistami moral dovršiti, propadle.

Toda mojstra neuspehi niso oplašili. Ko je čez tri leta zopet govoril z odra, mu je bila sreča zopet mila. Njegov »Nabucco«, strogo resno delo se je odlikovalo po globokem verskem občutju in vroči domovinski ljubezni. Verdi je mahoma zaslovel. V svojih operah »Lombardi«, »Hernani«, »Attila«, »Bitka pri Legnano«, je Verdi pevec trpljenja in hrepenja po osvoboditvi svoje de domovine iz tujega rostva. Postal je ljubljenelec in ponos svojega naroda. Po revoluciji leta 1849 je bil »patriot« Verdi prost; naroda mu več navduševati ni bilo treba; zato je mislil na reformo in poglobitev v svojih bodočih delih. Začrtal si je nalogo namesto splošno liričnega poleta posvetiti pažnjo na karakteristiko posameznih oseb, na pomen muzikalnega dela in posebno na dramatično izražanje orkestra. To stremljenje svedočijo »Luisa Miller« in še tri druge opere, najbolj pa »Trubadur«, »Rigoletto« in »Traviata«, ki so Verdiju priborile svetovno slavo, saj so najprijetnejše in najbolj oporna dela vseh gledaliških repertoarjev. Po »Plesu mask« in »Don Carlosu«, je Verdi ustvaril »Aido«, po naročilu Ismail Paše, kedva v Egiptu za slavnost povodom otvoritve suškega prekopa ter je prejel zanj honorarja 100.000 frankov. — Snov »Aida« je Verdiju preskrbel egiptolog Mariette Bey, dramaturg jo je Camille du Loile, verz pa je napisal Anton Ghislanzoni. Premijera se je vršila leta 1871 v Kairu.

Pri Verdiju se v »Aido« prvič pozna vpliv Wagnerja: skladatelj sicer ne zameta povsem zaključenih oblik, vendar jih spaja z glasbenim govorom. Snov in glasba »Aida« ste pretežno obojni: še slavnostni spevi otežnost ne morejo zakriti. Toda vrline Verdijevega ženja je v »Aido« odražalo od

silke slike. V njih je nanizanih nešteto glasbenih krasot, melodioznih spevov in krepkih dramatičnih mest. V ljubljanskem gledališču so »Aido« z uspehom peli že pred leti, vendar gotovo ni nikdar doživela tako pompozne in blesteče uprizoritve kot letos. Bila je teatralna, preračunljiva na zunanem, narejen efekt za oči in za maso, katero omami blišči in slaj dekoracij, kostumov in veliko število izvajalcev. Čeprav je bila tudi v glasbenem oziru skrbno in vestno pripravljena ter se je z vsega priznanja vrednimi nastopi poglavitnih pevcev in pevki ter s složenim sodelovanjem orkestra in zbora pridobila velik zunanji uspeh, v nas vseeno ni ostavila globljega utisa. Da je tako pompozna uprizoritev stala ogromno stroškov, kakršnih bi naša opera niti del ne tvegala za razkošno uprizoritev takega domačega dela, je razumljivo. Treba je bilo »Aido«, da se ljudem natrese peska v oči in zabriše vse, o čemur v Ljubljani čivkajo vrabci na strehah: v operi ni vse v redu!

Ga. Thierryjeva ne nastopa več. Kako smo jo pogrešali v vlogi Amneris! Zakaj ne nastopa več, je v prikritih besedah že javno povedala. Pogrešamo dalje go. Lovčeto. Naj še ona javno pove, zakaj je ne veseli več v ansamblu kraljeve narodne opere! Zakaj zapušča našo najboljše, priznane umetnice opero? Zakaj letošnjo sezono je v začetku ne kaže pričakovane razmaha? Prihi je morala na oder »Aida«, da bi na ta vprašanja pozbili. Njih rešitev je nujna, sicer se bo pogubomona kuga razpasla... V »Aido« je gdč. Zlikova v naslovni vlogi popolnoma odgovarjala: njen glas in postava jo usposablja za to naporno in vendar hvalno partijo, katero

je absolvirala v petju in igri s čuvstvom in temperamentom. Gdč. Sfiligiojeva vidno napreduje in se razvija, toda za vlogo Amneris je zaenkrat ni dozorela. G. Simenc je bil hraber Radames, glasovno dobro razpoložen in zelo zadovoljiv tudi v igri. Če misli, da njegovo petje, kadar poje skozi nos imponira, se zelo moti. S to grdo razvado takoj proči G. Betetto je podal Ramzisa v tonu in igri veličastno, dovršeno, g. Pugalj je kot faraon komaj zadovoljil. — Hvalevredno je sodeloval zbor, z vnmno so pomagali godbeniki dravske divizije.

Kot rečeno je bil zunanji uspeh »Aida«, kateremu sta mnogo pripomogla g. Skružni z mlajšimi dekoracijami in g. Waldstelnova s krasnimi kostumi, velik. Publik je po vsaki sliki navdušeno ploskala in nešteto krat klicala glavne soliste in solistice pred rampo. G. ravnatelj Rukavina, ki je »Aido« dirigiral in režiral, je prejel lovorov venec s trakom, zaslugam priznanje, katerega nikomur nečemo kratiiti. — Mnenja smo pa, da je bilo ostentativno — skoro domojeno spontano hrupno aplavdiranje posetnikov prve lože ob odru na levo in druge lože (ravnateljeva) na desni strani pred začetkom enega dejanja prisiljeno in več kot neokusno. Publik je mane- ver opazila in je delala nanj prav čudne opazke.

»Aida« bo pa letos še mnogokrat napolnila gledališče, »Novela od Stanca«, tudi upoštevanja vredno delo skromnega hrvaškega skladatelja, pa bo dostikrat prazno.

— V nedeljo zvečer je gostoval v Zajčevi operi »Nikola Subić Zrinjski« naš rojak g. R. Primožič iz Zagreba. Pel je na

slavno vlogo izvrstno. Škoda, da je bilo gledališče na pol prazno. Predstavam izven abonmaja smo slab obisk prorokovali in žal, da se naše prorokovanje izpolnjuje.

— Prva repriza »Aida« je v sredo, dne 10. t. m. Zasedba je pri tej predstavi sledeča: Aida, ga Lewandovska, Amneris ga Rewiczewa, Radames g. Sowlski, Amonasrovi g. Cvejić, Ramfis g. Zathay, kralj egiptovski g. Zupan in sel g. Mohorić. Dirigirja in režira ravnatelj opere g. Rukavina. Začetek ob pol 8. uri zvečer. Predstava se vrši za red E.

— Gostovanje gospe Marije Vere. Danes, v sredo, dne 10. t. m. gostuje v naslovni vlogi Hebblove tragedije »Judit«, gospa Marija Vera. Holoferna igra g. Skrbnišek, režira g. Lipah. Začetek ob 8. uri zvečer. Predstava se vrši za red B.

— Francoški koncert. »Glasbena Matica« in francoski institut sta priredila v ponedeljek zvečer v dvorani Pliharmonične družbe predavanje o francoski zgodovini v pesmih. Predaval je v francoskem jeziku g. prof. Lucien de Flagny in je svoja izvajanja tolmačil s pevsikimi točkami, katere je prednašal tenorist pariškega konservatorija W. Gwin. Podala sta zelo zanimive francoske popevke, katere je harmoniziral in na klavirju spremljal sam predavatelj. Vodila sta nas s pesmijo od XII. do XIX. stoletja. G. Gwin razpolaga s prijaznim mehkim glasom, ki se je štiti in duhu posameznih pesmi lepo prilagodil, klavirsko spremljevanje predavatelja je bilo spretno. Obisk tega zanimivega večera prav dobro: zlasti so ga posetili prijatelji in učenci francoskega jezika. Po vsaki točki sta izvajala s seboj skladno in v celoti.

Dnevne novosti.

— **Tretja obletnica koroškega plebiscita.** Danes 10. oktobra ob 8. uri zvečer se vrši v spomin tretje obletnice koroškega plebiscita v veliki dvorani hotela »Union« v Ljubljani predavanje s skriptičnimi slikami iz Koroške. Vabimo ljubljansko občinstvo, da se v obilnem številu udeleži te prireditve, ki je velikega nacionalnega pomena. Dne 16. oktobra se namreč vršilo na Koroškem volitve v državni in deželni zbor. Ali ni naša dolžnost, da naše brate onstran Karavank moralno podpremo s tem, da omogočimo veličastno prireditev o priliki obletnice nesrečnega plebiscita?

— **Savez dobrovoljcev za Slovenijo** priredi v spomin 7 letnice dobruških bojev in prebitja solunske fronte, dne 13. oktobra ob 20. uri zvečer v veliki dvorani hotela »Union« **slavnostno akademijo** z nastopnim sporedom: 1. Nagovor. 2. V. Zganec: »Ni mi volja.« 3. Z. Prelovček: »Oj Doberdob!« 4. E. Adamič: »Nocoj je pa lep večer« — poje zbor vsevskega društva Ljub. Zvon. 3. Chopin: »Marche funebre.« Dvorak: »Na junakovem grobu« — izvaja na klavirju gospa Dana Golta Koblerjeva. 4. Dr. Ipavec: »Če na poljane rosa pade« in J. Pavčič: »Pred durmi«, poje član Kr. opere. g. Mario Šimenc. Ambroise Thomas: Velika arija blazne Ofelije iz opere Hamlet« — poje ga. Pavla Lovšetova; A. Lajovic: »Iskal sem mladih dni« in Schuhmann: »Dva grenadiri« — poje član Kr. opere g. Julij Betetto. Na klavirju spremlja kapelnik Kr. opere g. A. Neffat. Igra godba Dravske divljiše pod vodstvom g. dr. Čerina. — Vstopnice se dobijo v predprodaji v trgovini M. Mihelič, Šelenburgova ulica, nasproti kavarnarje »Zvezda« in na dan prireditve pri blagajni. Čisti dobiček je namenjen v korist ubožnih dobrovoljcev. Vabimo in pričakujemo vse, ki cenijo žrtve za rjodinjeno državo. — Odbor.

— **Premestitev.** Z ukazom Nj. Vel. Iza-rlja je postavljen za komisarja železniške policije na Rakeku komisar železniške policije v Subotici g. Bogoljub Predić, za komisarja parniške policije na Krku g. Slavko Bravničar, komisar železniške policije na Rakeku.

— **Izpit iz slovenske stenografije** se bodo vršili v jesenskem roku dne 27. oktobra 1923 na 1. državni gimnaziji v Ljubljani. Pravilno opremljene prošnje naj se pošljejo predsedništvu komisije (Bleivšova cesta št. 10) do dne 20. oktobra 1923.

— **O mednarodnem profesorskem kongresu**, ki se je vršil zadnje dni avgusta v Pragi, bo poročal g. prof. dr. Breznik v risalnici 1. dr. gimn. v četrtek 11. t. m. Začetek ob 17. uri.

— **Glasbena zgodovina.** Predavanja iz glasbene zgodovine na konservatoriju Glasbene Maticе v Ljubljani se začnejo v četrtek dne 11. oktobra v pevski dvorani Glasbene Maticе. Predava muzejski ravnatelj dr. Josip Mantuan vsak torek in četrtek ob pol treh do štirih popoldne. Kot slušatelji za ta predmet se lahko prijavijo vsi, ki se zanimajo za ta predmet in ne je gojenci konservatorija. Prijave sprejema konservatorijska pisarna. Brez priprave ne sme nikdo k predavanju.

— **Otvoritev vojne pomorske akademije v Gružu** pri Dubrovniku. Koncem tekočega meseca se bo otvorila v Gružu vojna pomorska akademija. Gojence bodo v drugi polovici t. m. pregledali zdravniki in istočasno se bodo vršili tudi sprejemni izpiti iz matematike, kemije, fizike in enega tujega jezika. Sprejetih bo 40 kandidatorov, ki morajo imeti že maturo ene izmed srednjih šol. Poleg tega bo sprejetih 20 novih oficirjev z vojne akademije v Beogradu. Pouk bo trajal tri leta za novince, za druge le dve leti. Poučevalo se bo v celoti 43 predmetov. Komendant šole bo inšijski kapetan gosp. Adolf Miladić, njegov pomočnik pa inšijski poročnik Anton Kilar. Profesor za predmete, ki se tičejo pomorstva, bo fregratni kapetan Bernard Jolencik. Poleg teh bo imenovanih za profesorje na tej akademiji še pet korvetnih kapitanov. Za redne profesorje sta imenovana tudi profesorja Franc Valda za matematiko in dr. Krčmar za meteorologijo in oceanografijo.

— **Viharji na Jadranu.** Minuli teden je bilo kakor po drugih morjih tako tudi po Jadranu precej viharov. Vihar je dosegel v četrtek zvečer svoj višek in pri tej priliki prevrnil dve jadrnici. Ljudje so se rešili, blago pa so pogotilni valovi.

— **Izkopavanje starin v Solinu.** Kakor poročajo iz Splita, so dospeli v Split direktor muzeja v Kodanju, vseučiliški profesor dr. Broendstedt, arhitekt Dugge in custos muzeja iz Kodanja. Ogledali si bodo nove izkopline, katere izkopavajo v Solinu na stroški Fonda Ras-Oersted. Seveda ostanejo izkopani predmeti last naše države, a Danec ima samo pravico publiciranja.

— **Sela ljubljanskega občinskega sveta** se vrši jutri v četrtek 11. t. m.

— **Nalezljive bolezni v Banatu.** Po Banatu so se pojavili slučajni malarije, tifusa in škrlatine v tolikem številu, da so se oblasti čutille primorane zapreti vse tamošnje šole.

— **Smrti v ognju.** V Osijeku je žena nekoga tamošnjega lesnega trgovca, Ivka Singera, čistila in gladila parketni pod z bencinom in drugimi primesmi. Hoteč jo zmes pogreti, je držala posodo na plinski štedilnik. Naenkrat se je bencin vnel in vse je bilo naenkrat v ognju. Na klicanje je prihitela služkinja in začela trgati Singerjevo gorečo obleko s telesa. Toda bilo je nemogoče rešiti jo. Zadobila je tako težke opekline, da

je še isti dan umrla. Bodimo previdni z eksplozivnimi in gorljivimi snovmi.

— **Ukradene čebele.** Iz čebelnjaka Ivana Zakotnika v Zg. Šiški je bilo ukradeno 5 panjev čebel. Panji so bili sistema Znidarski, dva sta bila popolnoma polna. Zaznamovan so bili z napisom I. Zakotnik, tse. mojster, Ljubljana, ter vredni okoli 3400 Din.

— **Kolo znamke »Waffenrad«**, številka 180.214, vredno 1500 Din, je bilo ukradeno v Sodni ulici Cirila Sršenu.

— **Na Starem trgu** v Ljubljani je bilo vlomljeno v stanovanje Maksa Frčelja in ukradeno dežnik s črno palico, temnorjav površnik in zlata ura z dvojno zlato verzičjo, v skupni vrednosti okoli 5000 Din.

— **Med spanjem** je prezezel 25letni Karel Urbančič svojemu tovarišu Ivanu Zarcu v Kočevju notranji žep, mu ukradel denarnico, v kateri je bilo 355 Din, in pobegnil.

— **Pobegnil je zg. vojni begunec** Kiril Nikolin Petrov iz Pusiče na Grškem, ki je bil v Ljubljani konfinitan. Mož je srednje postave in slabo obločen.

— **Mež svoje mrtve** ženo izkopal iz groba in jo vzdal. Te dni smo poročali, da so v Zagrebu našli staro okostje zazidano v tla. Zagrebški listi sedaj poročajo, da je tajinstvenost tega okostja že odkrita. Pred kakimi 60 leti je v hiši stanoval neki zidar, kateremu je umrla žena. Že par dni po pogrebu pa je šel na pokopališče, izkopal svojo ženo in odnesel domov. Tu jo je vzdal v zid. Smrt žene ga je zelo potrla, morda se toliko bolj, ker je bil vedno v njeni bližini. Petlet po njeni smrti se je obesil. Ko so ga pokopavali, so sorodniki zahtevali, da ga pokopljejo k ženi. Ko so grob odprli, ni bilo o ženi ne duha ne sluha, ker jo je bil že on pred 5 leti izkopal. Na to sled je prišla zagrebška policija po izpovedi nekega 70letnega starca, ki je bil tedaj, ko se je to godilo, 16 let star.

— **Celjske novosti.** Uradni prostori mestnega magistrata ostanejo dne 11. in 12. oktobra zaradi snajenja zaprti. Stranke, ki so za te dneve povabile, se naj zglasijo v soboto 13. t. m. — **Električna inštalacijska d. m.** Mestni magistrat razglasa nova pravila glede inštalacijskih del, katera puščajo napravljati stranke po privatnih inštalaterjih. V bodoče je to zabranjeno in bodo stranke, ki bi se po tem razglasa ne ravnale, kaznovane s tem, da se jim bo odvzel električni tok. — **Naše mestno gledališče** se letos lepo razvija. Igra se po trikrat na teden, tako da smo doslej imeli že okrog 13 predstav. Želijo je, da bi mi bilo občinstvo naklonjeno z rednim mnogobrojnimi obiskani, ker je tako mu je uspeh zagotovljen. — **Na gostilničarski kongres** na Sušaku, kateri se vrši v dnevi 16. in 17. oktobra, se gostilničarji odpeljejo dne 13. oktobra ob 1. uri 44 minut ponoči.

— **Mariborske novosti.** V torek dne 9. t. m. je bilo po nalogu pokrajinske uprave za Slovenijo izročeno premoženje prehranjevalnemu uradu pri tukajšnjem okrajnem glavarstvu prežvnim lastnikom. t. i. okrajnim odborom mariborskim, slovenjebistriškemu in šentlariškemu. — **Pomotno naziranje**, da velja nočna zdravniška služba za ves teden, popravila Zdravniško društvo z obvestilom, da se ta služba nanaša samo na nedelje in praznike, in sicer na popoldne do polnoči. — **Na urednika »Straže«**, Golca, so v ponedeljek okrog 11. ure zvečer, ko se je vračal proti domu, pri gostilni, ki se nahaja na voglu Frankopanske ulice in Ruske ceste navadili trije moški, ga vrgli na tla in ga med psovanjem pričeli pretepati. Ko je prišel stražnik, so skušali vsi trije napadalec pobegniti, vendar pa je enega izmed njih napadlec zgrabil in ga držal toliko časa, da ga je mogel stražnik aretirati. Na policiji je priznal aretranti napadalec, čevljar Miki iz Studencev, da urednika Golca niti ne pozna in da so se on in njegova dva pomagata. Urednik Golc je dobil precejšnje poškodbe po obrazu in telesu. Zmota napadalec bo imela zaradi seveda neprijetne posledice. — **Tukajšnjemu mesarju P.** je ponedeljek Franc S. glasovir v nakup, in sicer za 1900 Din. Mesar je plačal zahtevano kupnino in se kratko nato odpeljal v okolico mariborsko po instrument. Tam pa je izvedel, da je njegov prodajalec glasovirja samo posredovalec in da je lastnik izplačal le 500 Din, ostalih 1400 Din pa pridržal zase. Mesar se je moral brez glasovirja povrniti v mesto. Ko pa je tam srečal slučajno svojega »prodajalca«, ga je dal zapreti. — **Zaradi tihozapisa vžigalce** je bil aretriran Z. Čirč. Skušal se je opravičevati z izgovorom, da je vžigalce dobil od nekega trgovca. — **Františku Valouchu** iz Olomunca je medtem, ko je v tukajšnji čakalnici III. razreda čakal na vlak in zadel, zginil njegov kovček z razno obleko v vrednosti nad 2000 češkoslovanskih kron. Tatvino je prijavil policiji, ki je kmalu našla tatu v osebi nekega Albina Vavpotiča iz Dravograda. Vavpotiča zasleduje tudi tukajšnje okrožno sodišče zaradi raznih vlomov in tatvin. Prijel je bil v trenutku, ko je hotel izročiti kovček v prijažnico. Izročili so ga sodišču. — **V Bistrici nad Mariborom** je orožništvo aretiralo nekega Ivana Frasa kot tretjega sokrivca, ki se je udeležil vlomov v stanovanje dvornega svetnika Fona. Odvedli so ga k njegovima tovarišema, ki se že nahajata v zaporih okrožnega sodišča.

— **Ptijske novosti.** Dne 6. t. m. ob 8. uri zvečer se je v gostilni Dostal vršil sestanek ptijskih lovcev, katerega sta se kot opodsolca centrale Slov. lovskega društva udeležila g. nadzornik Tanšič in g. ravnatelj Zupan, oba iz Ljubljane. Predsednik ptijske podružnice dr. Jenko je omenjal v svojem pozdravnem govoru, da se je pred približno dvema letoma ustanovljena podružnica lovskega društva v Ptuju začela komaj prav lepo razvijati, da pa je potem kmalu zaspalo njeno delovanje. Delegat Zupan je prinesel lovske pozdrave iz Ljubljane ter poudarjal, da nam je treba utrditi lovstvo tudi ob severni meji in da je vsled tega nujno potrebno, da se vsi lovci strnejo v enotno falango in svrhu usavaritve močne organizacije, ki bo v stanu dajati pravilne smernice razvoju slovenskega lovstva. Koncem svojega govora je poudarjal, da sta prišla delegata iz Ljubljane, da dobita potrebna pojasnila, kdaj se bo vršil redni občni zbor ptijske podružnice, kateremu bo prisostvoval društveni predsednik g. dr. Lovrenčič sam, ker se bodo določile na njem smernice bodočega društvenega delovanja. G. dr. Salaman je otvoril debato in izjavil, da se je v našem okraju že mnogo zboljšalo glede lovstva; marsikateri divji lovec se je že srečeval in zakupnik si deloma tudi že prišil do mnenja, da nimajo lovšči, da ubijajo divjačino, temveč, da jo negujejo. Izrazil je željo, da se strnejo vsi zakupniki lovšči našega okraja. Dosedanje sistematično pokončavanje škodljivcev di-

vjačine in poljedelstva je zelo priznanje celo od strani naših kmetovalcev. Govornik je poudarjal, da bi ptijska podružnica lahko postala najmočnejše združenje (naš okraj šteje okrog 400 lovcev.), ki bi nam kmalu podarilo lovšča, kakršna smo imeli prej, ko je naš okraj še sloveli po svojem lovstvu. Koncem svojega govora je predlagal, naj se vrši občni zbor na dan 4. nov. t. l. ob 10. uri predpolne v Narodnem domu, kar se je sprejelo soglasno. Konstatirali še moramo razveseljivo dejstvo, da sta se udeležila sestanka tudi dva zastopnika ptijskih lovcev nemške narodnosti in sicer g. Pirih, tovarnar in not. kandidat g. Skrabar, kar naj bo prvi korak do skupnega smotnega delovanja vseh domačih lovcev.

— **Razpis učiteljske službe.** Z odlokom višjega šolskega sveta se razpisuje učiteljska služba na šestrazredni osnovni šoli z eno vzporednico v Rajhenburgu v stalno namestitev. Prošnje je vložiti pri okrajnem šolskemu svetu v Brežicah do 29. oktobra 1923.

— **Pokojninski zavod za nameščenca** v Ljubljani razpisuje službo kurjača in hišnika za svoje uradno poslopje. Pogoji so razvidni iz Uradnega lista št. 93 z dne 5. okt. 1923. Prošnje je vložiti do 15. t. m.

— **V Ljubljani, Židovska ulica 5**, otvoril se je učni zavod za krojenje in izdelovanje damskih in moških krojev, na kar opozarjamo cenjeno občinstvo. Poprej so se morali naši krojači učiti v inozemstvu krojenja, sedaj pa imajo udobnost, da se lahko izučijo v domačem zavodu. Učencem se preskrbi hrana in stanovanje, po preizkušnji pa službe pri krojevalcev.

Novosti iz Primorske.

— **Št. Vid pri Vipavi.** Nalivi, ki so bili minuli teden, so po Vipavskem napravili nad 150 tisoč lir škode. Od leta 1885 povodenj ni napravila tako ogromne škode. Pri več mlinskih je razdrila jezove, odnašala hlode in deske. Po več krajih je voda udrila v hiše, hleve in druga gospodarska poslopja in mnogo stvari odnesla s seboj. V Podbrdu je mlinar Matija Trošt komaj rešil sebe in živino. V Koritniku je dvema mlinarjema uničila voda, ki je udrila v mlino, hišo in druge prostore, ves pridelek in zasluzek. Tudi iz drugih krajev prihajajo podobna poročila. Voda je odnesla tudi mnogo mostov.

— **Srednje šole v Idriji odpravljene.** — Vsed odloka italijanskega naučnega ministrstva so srednješolski zavodi v Idriji odpravljene. V nadomestilo se pa otvori v Vidmu nižji odelček tehniškega zavoda novega tipa, kakor predvideva novi šolski zakon. Učni jezik na tem novem zavodu bo slovenski.

— **Požar v pulski katedrali.** V nedeljo ponoči je v pulski katedrali nastal požar, ki je uničil ves srednji del katedrale. Zgoraj je velik oltar in veliko stropov. Požar je nastal baje radi nepazljivosti cerkvenika, ki je vrgel proč gorečo svečenko.

— **Inženir — agitator.** Neki umirovljeni inženir iz Pule se je zatekel med Čiče in tu si na račun strmošnega ljudstva polnil nrdkar polne žepa. V Jelovcah je za razdelitev malega gozdička računal celih 17 tisoč

lir. Pa samo s polno bisago ni zadovoljen. Poleg tega deluje tudi v narodnostnem oziru bodisi z dovoljenimi, pa tudi z nedovoljenimi sredstvi. Posesnostne strah z olem in fašisti, da se podpisujejo za italijansko šolo. Tako je v čisto hrvatski vasi Jelovici nabral tri četrtine podpisov za italijansko šolo. Možakarju ni zadosti, da je zaslužil tekmo pol leta, kar se klati po Čičarji, nad 60 tisoč lir, on hoče še drugih uspehov. No, na papirju jih že ima.

— **Škoda po vojaških vajah.** Pri zadnjih vojaških vajah je Vipavska dolina utrpela precej škode. Vojski so imele svoje vaje povsod po polju in po vinogradih. Seveda pri vsem tem pa tudi pod trtami in na trtah. Kljub temu, da je bila že odposlana prošnja za povrnitev škode, se oblasti kar nič ne zganajo.

— **Nov italijanski izum.** Izobraževalno društvo v Planini pri Vipavi je imelo že trikrat uradno potrjena pravila. Zadnji čas se je društvo pripravljalo na uprizoritev neke igre. Toda glej! Nekega lepega dne dobi društvo ukaz, da preneha takoj vse svoje delovanje tako kulturno kakor tudi politično. In društvo je zopet moralo poslati svoja pravila, da zopet preromajo razne cancelarije in se po preteku gotovega časa prej ali slej povrnoje neprebrana, kakor so bila odposana.

Iz društvenega življenja.

— **Pevski zbor Glasbene Maticе.** — V smislu sklepov zadnje odborne seje se bo te dni začel vaditi nov program. Vaje so za moški zbor ob sredah in petkih, za ženski zbor ob ponedeljkih in četrtekih, vsakikrat ob 18.15 v pevski dvorani. Prva vaja v sredo dne 10. oktobra! Vabimo tem potom k sodelovanju tudi dijakine in dijakje iz višjih razredov srednjih šol. Dobri, lepi glasovi so nam zelo dobrodošli. Kdor bi se hotel prijaviti, naj se tekom dveh tednov javi pri g. rav. Hubadu v sobi št. 15 poslopja Glasbene Maticе in sicer v ponedeljek, sredo ali petek med 5. in 6. uro popoldne! V nedeljo ne 14. oktobra koncert v Tržiču. Tisti, ki so določeni za udeležbo, naj pridejo prav gotovo k pevski vaji v soboto ob 18.15. Ker je zdaj treba zopet temeljito začeti z resnim delom, se k tčnosti in redu vsi nujno pozivljamo! — Odbor.

— **Ravnateljstvo konservatorija Glasbene Maticе** pozivlja vse one gojence, ki so se že vpisali, odnosno ki žele obiskovati mladinsko petje, da pridejo v torek dne 9. t. m. pop. v pevsko dvorano št. 14 poslopja Glasbene Maticе v Vegovi ulici k razdelitvi in določitvi urnika.

— **Društvo državnih policijskih nameščenov** v Ljubljani se tem potom najtopleje zahvaljuje vsem zastopnikom oblasti in državi, darovalcem dobitkov, posetnikom, sodelavcem in vsem onim, ki so bodisi gmotno ali dejansko pripomogli k dobro uspešni društveni dobrodelni prireditvi dne 6. oktobra 1923. — Veselilni odsek.

— **Plesne vaje ljubljanskih maturantov** se vrše od danes naprej vsako sredo. Začetek točno ob pol 8. uri. — Odbor.

Sokolski Tabor!

Sokolski vestnik.

— **Sokol I.** vabi vse svoje članstvo, da se udeleži društvenega izrednega občnega zbora v četrtek dne 11. oktobra 1923 zvečer ob 20. uri v veliki dvorani »Kazino« (Zvezda), 1. nadstropje. Dnevni red: 1. Poročilo o stavebnih pripravah. 2. Poročilo o stavebnem skladu. — Odboritev dosedanjih ukrepov. 3. Predlog finančnega odseka za enkratni izredni prispevek v prid zgradbi in razmišljanje društvenega položaja ter ukrepi glede financ. 4. Slučajnosti. Udeležba za vse člane in članice obvezna. Ta večer se ukine vsako drugo društveno delovanje, odpade tudi redna telovadba članic.

Sport in turistika.

— **Grški SK Sturm** igra v soboto in nedeljo 13. in 14. t. m. s kompletnim prvim moštvom dve nogometni tekmi z SK Ilirijo. Sestava moštva Sturm je ista, v kateri je dosegel nedavno znamenite rezultate 4:1 proti Budapesti Torna es Vivo C., 0:1 proti dunajski Hakoah na Dunaju in 0:0 proti Slovani na Dunaju. Sturm, ki zavzema že drugo leto prvo mesto v Štajer. nogomet. savezu, velja v sedanjih formi za enega najmočnejših klubov v Avstriji. V soboto se prične tekma ob 16. uri, v nedeljo ob pol 16. uri. Predprodaja vstopnic se vrši od četrta. naprej v trg. J. Gorec, Dunajska cesta.

— **Lahkoatletiki proti playacem.** O razmahu nogometa v Ljubljani priča originalna tekma, ki se vrši v nedeljo dne 14. t. m. na igrišču SK Primorja. Ni to kaka prvenstvena ali mednarodna tekma znanih klubov, temveč rencontre playacem in lahkoatletov na žogobnem polju. Prvi team tvorijo dobroznani lahkoatletiki Perpar, Valtrich, Skralner, Koch in drugi, medtem ko je drugo moštvo sestavljeno iz naših najboljših waterpolo-igralcev, kakor Rybač, Sincin, Zore, ing. Debelak itd. Zanimivo je dejstvo, da ni nihče od nedeljskih diletantov verifikiran nogometaš, ampak so vsi zgolj člani lahkoatletike in plavalne sekcije SK Primorja. Tekma, za katero vlada veliko zanimanje in na izid, koje se v spornih klubih že danes sklepajo stave, prične ob pol 3. uri pop. Šilčne nogometne tekme so običajne v vseh nogometnih središčih ter so, kakor letošnja Haškova prireditve v Zagrebu, tako dobro obiskane, da se opravljeno pričakuje dober obisk. Isti dan se vrši tudi prvi damski propagandni lahkoatletski miting SK Primorja.

— **Prvi damski propagandni lahkoatletski miting SK Primorja.** V nedeljo dne 14. t. m. se vrši na igrišču SK Primorja damski propagandni lahkoatletski miting, prvi te vrste v Ljubljani. Vsa tekmovalca se bodo vršila s handicapom tako, da se bodo lahko placirale tudi slabše tekmovalke. Način takega tekmovalstva, kjer morajo boljše tekmovalke napeti vse sile, da dosežejo prva mesta, je v drugih sportnih centrih že zelo udomačen. Pri nedeljskem tekmovalstvu nastopijo vse tekmovalke SK Primorja; svoje sodelovanje je že obljubil tudi SK Jadran. Vabljeni pa so tudi vsi ostali ljubljanski in zagrebški klubi, kakor Ilirija, Hašk in Makabi, vsled česar je pričakovati, da bo udeležba tekmovalk mnogobrojna. Pred mitingom se vrši nogometna tekma med teami lahkoatletov in plavavcev SK Primorja.

— **Glavna skupščina Jugoslovanskega zimskosportskega saveza** je prelozena na nedeljo dne 21. oktobra 1923, kar naj vzamejo klubi blagohotno na znanje. Tajnik.

Šah.

— **Oficijelna otvoritev šahovske sezone 1923/24.** »Ljubljanske šahovske kluba« se vrši dne 13. t. m. s prireditvijo veleznimiv šahovske simultanske produkcije, ki jo priredi v prid »Lj. šah. klubu« njegov predsednik, slavni svetovni šahovski mojster in kandidat za svetovno prvenstvo v šahu, vseučiliški profesor, inž. dr. Milan Vidmar.

— **Pristop k tej prireditvi** imajo brez razlike vsi ljubljeli šahovske umetnosti. Vsed tega pozivamo tem potom prav vsakega šahista, da se udeleži te igre, ki je redke in zanimive, je malokateremu mestu in v izvanrednih slučajih ponudene prilike, da na ta način na eni strani pokaže bela Ljubljana umetniški čut in smisel, a se na drugi strani na lastne oči prepriča o naravnem čudu, ki je zamore ustvariti človeški duh. Dolžnost uprav vsakega šahista je, da manifestira s svojo udeležbo za idealno šahovsko idejo na ta način, da zbere v brezobziren boj svojo duševno kapaciteto in, četudi iziduhno pod slinimi udarci nasprotnikovega genija, še v zadnjih smrtelnih tresljajih uveri strmečega dekadentskega Tomažka, da pomeni mojstrstvo v šahu — umsko popolnost, višek dosegljive intelektualne kapacitete!...

— **Kraj in ura simultanke** se ni določena in se objavi pravočasno v vseh večjih dnevnikih.

— **Kot druga atrakcija letošnje šahovske sezone** so turnirji — trije po številu, ki jih razpisuje za svoje člane »Ljubljanski šah. klub« s pričetkom dne 15. oktobra.

— **K prvemu, splošnemu šahovskemu turnirju** (pričetek 15. t. m.) imajo pristop vsi člani »Lj. šah. kluba«, ki doslej še niso igrali turnirskih partij, nadalje oni člani, ki na lanskem, predlanskem itd. splošnem (prvem) klubovem turnirju niso dosegli kvalifikacije za višjo skupino (50% možnih točk). — Slednjič se dovoli izjemoma sodelovanje na splošnem turnirju tudi onim sedanjim nečlanom, ki se vpišejo najkasneje do 13. t. m. (povodom simultanke dr. M. Vidmarja) v »Ljublj. šah. klub« in se prijavijo istočasno k turnirju.

— **Po sklepu prvega (splošnega) turnirja** prične drugi (ožji) turnir »Ljublj. šah. klub«. Pravico sodelležbe imajo vsi klubovi člani, ki so dosegli na kateremkoli splošnem (prvem) turnirju »Ljublj. šah. klub« vsaj polovico možnih točk. Kdor doseže na drugem (ožjem) klubovem turnirju dosegel, ima pravico sodelležbe na zadnjem — tretjem (glavnem) turnirju »Ljublj. šah. klub«, ki določi s prvenstvom — ljubljanskega šahovskega mojstra.

— **Prijave k prvemu (splošnemu) turnirju** sprejema »Ljublj. šah. klub« v svojem lokalni (Nar. kavarna) ob igralnih večerih v sredo in soboto zvečer. Tam dobe tudi vsi zainteresirani podrobnejše informacije. Vpisnina k 1. (splošn.) turnirju znaša 40 K (dijaki polovico), a kot kavicjo položijo vsak igralec 40 K, ki se mu pa ob sklepu turnirja vrne.

— **Zadnje prijave** k 1. (sploš.) turnirju se bodo sprejemale povodom simultanke prof. dr. Vidmarja

Izpred sodišča.

ČORBA IN PODOBNO.

Angela in Marija Pezdur iz Vnanjnih goric — mati in hči — sta poslali svojcu vojaku v Bečkerek pošni zavoj raznih jedil. V zavoj pa sta priložili več kart, kater enaj bi poslali domačo fantje, ki so tudi tam služili, svojim ljudem, nakar bodo gotovo dobili tudi oni od svojih ljudi izdatno podporo in živeža. Na te karte sta napisali v imenu vojakov, da so naši vojski strašni reveži, da imajo strašno slabo hrano in da jedo pri nas prešči boljše kot naši vojaki. Obtoženki sta se izgovarjali, da ste pisali te karte iz same ljubezni do naših fantov in sta hoteli le dobro narediti, ker so se jim fantje smilili. Ker pa je napačno izkazovati usmiljenje na tak drastičen in skoro mrzlo do vojaškega stanu, je vojaška komanda, ki je ta paket odprla, poslala te karte drž. pravdnosti in sta bili obsojeni mati in hči — prva je narekovala, druga pisala — vsaka na 100 Din globe ali po 1 teden zapor.

ALKOHOličNO VESELJE?

Martin Blažević pri Dobovi je poslal svoječasnno neko vlogo zaradi prijave svojih delavcev na okrožni urad za zavarovanje delavcev. V tem dopisu je napadel orožništvo in mu očital pristanost pri prijavi. Omenil je med drugim tudi, zakaj da se ne vidi tudi drugod, kaj se dela, samo pri nas se vidi, ker smo reveži in nimamo toliko daril za take strice in tudi ne polnih kleti. Zagovarjal se je mož, da je bil precej razburjen, zraven pa tudi precej alkoholično vesel in je smatral to le za nedolžno, a dobro zafrkactvo. Tudi njegov zagovornik je poudarjal, da je vplival na alkohol, da je bil mož utemeljeno razburjen, naslovil pa je žal to razburjenost na napačno adresno. V celoti pa je bila to le navedna žalitev in ne po § 104. Z ozirom na ta zagovor je bil obsojen Blažević samo na 100 Din globe ali pa 5 dni zapor.

NEPOŠTEN VOZNIK.

Delavec Franc Gradšnjač pri Zitnem zavodu je zavrnil vedno iz glavnega kolodvora v skladišče vrečo moke in ukradel svojemu tovarišu Martinu Zvoleniku kažu, podložen z belo volno in ravnotakim ovratnikom, v skupni vrednosti 544 Din. — Obtoženec je krivdo do konca odločno zavrnil. Obsojen je bil na 14 dni zapor in je prestal kazni s preiskovalnim zaporom.

PAZITE NA OROŽJE!

V Radovljici je bil obsojen mlad fant Stanko Turk, ker je streljal na vrtu »Posojilnice« v tarčo s fiobert-puško, na 25 Din globe, ali v slučaju neiztrljivosti na 12 ur zapor. Zapičeni pa so mu tudi puško, kar je bilo zanj posebno občutno, ker ni bila njegova, marveč si jo je izposodil od sluga Razingerja, ta pa jo je dobil od fotografa Vengarja. Obtoženec je prijavil vzklik in je ugovarjal pred prizivnim senatom, da puške ni nosil, kot je predvideno v kazenskem zakonu, marveč je streljal le na domačem vrtu v tarčo na zidu, da preizkusi kako puška nosi, ker jo je hotel kupiti. Tudi se je ugovarjalo, da je prosil že 14 dni pred tem dogodkom za orožni list. Z ozirom na te in razne druge okoliščine je prizivno sodišče fanta opustilo in bo dobil tudi puško nazaj.

Borzna poročila.

Beograd, 9. oktobra. Devize. Berlin 14—15, Dunaj 0.1215—0.1219, Bukarešta 40—50, Zeneva 1545—1552, London 393.50—395, Milan 302—393, New York 86.50—87, Pariz 517—518, Praga 257—257.50.

Zagreb, 9. oktobra. Devize. Dunaj 0.12—0.121, Berlin 7.50—15, Budimpešta 0.45—0.48, Bukarešta

Edmond et Jules de Goncourt:

Renée Mauperin.

(Roman.)

(Nadaljevanje.)

XXXIV.

Denoisel je bil pri Henriju Mauperinu. Oba sta se grela pri kamnu in kadila. Kar začujeta ropot in prerekanje v prednji sobi in skoraj v istem trenutku se vrata nasiloma odpro in vstopi možak in vstran sune slugo, kateri mu hoče zastaviti pot.

— Gospod Mauperin de Villacourt? vpraša kratko.

— Sem jaz, gospod. — In Henri se dvigne.

— Lepo, jaz se pa imenujem Boisjorand de Villacourt... in z vsa širino svoje roke udari Henrija po licu, ki takoj krvavo zardi. Henri se skloni, da bi se zaletel vanj, a mahoma se zravna, odrine Denoisela, ki mu hoče pomagati, in reče s svojim najmirnejšim glasom:

— Mislim, da vas razumem, gospod. Mnenja ste, da je en Villacourt odveč... isto mnenje imam jaz!

Spiro te hladnokrvnosti moža iz visoke družbe je postal prišlec zmeden, vzel je v roke klubok, ki ga je bil pri vstopu obdržal na glavi in skušal nekaj feceljati.

Henri ga je pa prekinil, rekoč: — Izvolite dati svoj naslov mojemu slugi. Jutri vam pošljem priče.

— Neprijetna zadeva, je dejal Henri Denoiselu, ko sta bila spet sama. Odkod vendar prihaja, ta Villacourt? Reklo se mi je, da jih ni več... Glej, krvavim — in obrisal si je obraz — kakšen bivoli! Georges — je zaklical svojemu slugi — vohel!

— Sabljala se bosta, kaj ne? je dejal Denoisel. Daj mi palico. Poslušaj: postaviš se v precejšnje razdaljo, tako da se udarjajo samo konci. Ta možak je sangvinik in se bo kar zaletel vate; s krožnimi paradami ga odbiješ. Če ti je pa preblizu, ko se začene nate, se umakneš čisto na desno, tako... In ničesar več nima pred seboj... ti ga pa nabodeš od strani kot žabo.

— Ne, je dejal Henri in dvignil glavo iz univalnika, kjer se je brisal z gobo, ne... sabljal se ne bom.

— Toda dragi moj, gotovo je ta človek lovec in zna ravnati s strelnim orožjem...

— Dragi moj, v takem položaju... Vzel sem si naslov, to je vedno smešna stvar. In ta človek pravi, da sem mu ga ukradel... Imam dosti sovražnikov in takoj bodo pograbili to stvar. Tega gospoda moram ustreliti, to je jasno, to je edina možnost, da razčistim svoj položaj. S tem ustavim zadevo. Z mečem greš na človeka, ki se zna boriti, toda na tega?... Ranil bi ga samo... in kar se tiče pištole, moram reči, da se nisem zastoj valil. Dobro sem izbral svoje zabave... Ustrelim ga

sem — dotaknil se je Denoisela na trebuhu, — malo višje ni dobro, ker lahko prestreže z roko. Tu pa je mehur, če je slučajno poln, potem, dragi moj... Izbral boš pištole... dvoboj s korakanjem, razumeš? Hočem pa, da ostane vse popolnoma tajno! Koga vzameš s seboj?

— Kaj če bi vzel Dardouilleta? Služil je pri vojaki in če mu potipam vojaško žilico...

— Izborni. Pojdi pa tudi k nam na dom in reci moji materi, ki me danes pričakuje, da morem priti šele v četrtek. Ta bi bila lepa, če bi naju motila te dni! Jaz ostanem doma, preveč se mi pozna. Dal si bom prinesiti večerjo in pisal nekaj malenkosti. Če se sestaneš s pričami tega gospoda jutri jutraj, skušaj doseči, da se stvar nastavi na popoldan, recimo ob štirih. Čimprej je končano... Jutri me najdeš doma ali na strelišču. Uredi zadevo, kot bi bila tvoja in hvala ti že v najprej... Ob štirih torej, če mogoče.

XXXV.

Ime pristave ki ga je Henri Mauperin dodal svojemu rodbinskemu imenu, da bi postal plemič, je po čudnem naključju bilo ime viteškega veleposestva v Loreni in rodbina, ki je bila v prejšnjih stoletjih znamenita, dandanes pa tako pozabljena, da se je splošno mislilo, da je že izumrla.

Možak, ki je bil dal Henriju zausnico, je bil zadnji iz te rodbine Villacourt, ki je nosila ime po fevdu in gradu Villacourt, tri milje od Saint-

Mihela, katerega je imela že od pamtveka v posesti.

Ta Villacourt, zadnji potomec znamenite rodbine, je bil čuden človek. Bil je blazno navdušen za lov, pravi divjak. Ko je l. 1854. prišel lovski zakon, mu lov v Franciji ni več ugajal: paragrafi, kazni, zaplembe, nadzorstvo orožnikov, vse to mu je lov tako pristudilo, da je hotel iti v Ameriko; lovit v pragozde. Prišel je le do Havra, a ker ni imel dovolj denarja, se je odpravil v Afriko. A tu je spet našel francosko upravo zakona, orožnike. Skušal je s poljedelstvom, a ni bil za tak posel. Razen tega mu podnebje ni ugajalo. Svoje krepko gozdno zdravje je izgubil v strašni vročini. Čez dve leti se je vrnil. Edina stvar, ki ga je čakala doma, je bila številka uradnega lista, ki je bila prišla med tem časom. Stara je bila že nad leto dni. Vzel jo je, da bi si pripalil pipo; ko je pa zvil papir, je zapazil rdečo črto, napravljeno s svinčnikom, razprostrl list in čital oglas o spremenitvi Henrijevega imena v de Villacourt.

Dvignil se je, hodil okoli in pihal, nato se je usedel in počasi prižgal vivček.

Tri dni pozneje je bil v Parizu.

V prvem trenutku, ko je prečital novico, se mu je zdelo, da ga je nekdo z bičem udaril po obrazu.

(Dalje sledi.)

Zahvala.

Ob času, ko nam je neizprosna usoda iztrgala s kruto roko iz naše srede nadvse ljubljeno mamico, soprogo, sestro, staro mamico in teto, gospo

Katarino Jakša vd. Bernatovič roj. Oršič

soprogo veletrgovca

nam je bilo v veliko uteho, sprejeti toliko izrazov sočustvovanja. Istotako se zahvaljujemo vsem, ki so v tako velikem številu spremili nepozabno pokojnico na njeni poslednji poti in nam s svojim sočustvovanjem tešili globoko bol.

Posebej se zahvaljujemo gg. zdravnikom, prof. dr. Slajmerju in dr. Avramoviču, ki sta storila vse, da bi nam ohranila ljubljeno bitje, kakor tudi preč. g. kanoniku Sušniku in ostalim preč. gg. duhovnikom za njih iskreno tolažbo.

Srčna hvala še vsem onim, katerih krasni venci so spremljali nepozabno rajnico na njeni zadnji poti.

V Ljubljani, dne 8. oktobra 1923.

Ivan Jakša,
soprog

Elza, vd. Mixich, roj. Bernatovič,
hčerka,

In ostali sorodniki.

Razpis.

Društvo za zgradbo Doma Sokola I. razpisuje dobavo gradiva, potrebnega za Dom Sokola I. v surovi izvršitvi.

Potrebovalo se bo:

1. 320.000 kg portlandcimenta.
2. 1075 m³ eska in 900 m³ gramoz za temeljno in kletno betonsko zidovje.
3. 1400 m³ lepenke.
4. 3-4 m³ asfalta.
5. 50-60 m³ negašenega apna.
6. 413.000 kosov opeke (zidakov).
7. 480 m³ prodca in peska za železobetone.
8. 30.000 kg betonskega železa in sicer: 8000 kg premera 20 mm, 15.000 kg premera 8 mm, 7000 kg premera 6 mm.
9. 200 m železa za vezi 46 x 8 mm.

Morebitna potrebna pojasnila se dobe vsak dan od 17. do 18. ure v pisarni Sokola I. na Taboru št. 13.

Ponudbe naj obsegajo: Enotne cene za imenovano gradivo, postavljeno na gradbeni prostor ali na glavni kolodvor v Ljubljani kratak opis kakovosti, delno količina gradiva od 1-5, ki bi jo bilo mogoče dobaviti že od 1. novembra 1923 (prvi termin), delno količina gradiva od 6-8, ki bi jo bilo mogoče dobaviti do 20. novembra 1923 (drugi termin), končno navedbo najbližjih terminov, do katerih bi bil ponudnik v stanu dobaviti ostali del gradiva.

Društvo si pridržuje, da bo naročilo morebiti tudi manjše količine, kakor so zgoraj navedene; pridržano mu je, da se glede tretjega in vseh ostalih terminov za delne dobave dogovori z ozirom na potrebe napredujoče zgradbe.

Cene v dinarjih.

Obvezne ponudbe je poslati na naslov »Društvo za zgradbo Doma Sokola I.« v Ljubljani, Tabor št. 13 najkasneje do 18. oktobra 1923.

V Ljubljani, dne 9. oktobra 1923.

Nosite

**kaučuk
pete!**

Boljšje in cenejše
so kot usnje.

**kaučuk
potplate!**

Elastična hoja,
varstvo proti vlagi.

Brzo - brzo
na vlak v Celje v veletrgovino
R. Stermecki, kjer kupite letos
sukno

za moške in volneno za ženske obleke, parhent, belo, pisano in rujava platno, kakor tudi vso drugo manufakturno robo po čudovito nizkih cenah. V lastnem interesu se vsakemu priporoča, da enkrat poskusi kupiti v veletrgovini **R. STERMECKI, CELJE.**
Trgovci engros-cene.

SPLOŠNA KNJIŽNICA

- Št. 1. I. Albreht: RANJENA GRUDA.
- „ 2. R. Murnik: NA BLEDU.
- „ 3. I. Rozman: TESTAMENT.
- „ 4. C. Golar: POLETNO KLASJE.
- „ 5. F. Milčinski: FRIDOLIN ŽOLNA.

ZVEZNA KNJIGARNA
LJUBLJANA, Mariljn trg 8 in po vseh knjigarnah.

„Vesna“ Brata Pohlin i. dr.
tvornica vlasnic, kljukic, rinčic
za čevlje, kovinastih gumbov
I. t. d.

Ljubljana I., poštni predal št. 126.

Sprejema vsa naročila, ki se takoj in v vsaki množini izvršujejo.
Zahtevajte vzorce in cenik. Pri večjih naročilih popust.

MALI OGLASI:

Cena oglasom do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljna beseda 25 para, z davščino vred.

Specijalna mehanična

delavnica za popravilo pisalnih in računalnih strojev. L. Baraga, Ljubljana, Šelenburgova ul. 6/I.

Blazine, žima

morska trava, Peter Kobal — Kranj, Glavni trg, tvornica vseh vrst blazin, žime in morske trave, modroce na peresih. — Specijalna trdnica za izdelovanje klubarnitur. — Najnižje cene! — Najsolidnejši izdelki! Zahtevajte oferte in cenike!

Kompanistinja

800.000.— K, koje se intubirala na hišo, se išče za dobro ideočo restavracijo. Naslov: A. V. Dolnji Kraljevec, Medjimurje, poštino ležeče.

S 40.000 kron kavcije

išče službe inkasatorja, pisarniške moči ali skladiščnika uradnik večje vešč. Ponudbe pod „Zanesljiv“ na Clamor, an. zavod, Ljubljana, Šelenburgova ulica 4.

Življenja željni

27 letni, trg. nabraženi gosp. poleti z dušo in telom v naročje bogati gospodični ali vdovi, trgovki, gostilničarki. Zunanost in starost postranska stvar. Neanonimne dopise na upr. l. pod „Sladkost življenja“.

Posestvo

42 oralo, z zaraščenimi gozdi, njičami in travniki, 1 uro od postaje s vsem živim in mrtvim inventarjem naprodaj za Din 225.000 v Realitetni pisarni, Ljubljana, Poljanska c. 12.

Zeiss - trieder

6x z usnjeno taško, se proda, za 550 Din. — Istotako se proda več kanarčkov dobrih pevcev; par 150 Din. Ljubljana, Florjanska ulica 13. I. levo: Zura.

Šivilja

išče dela na dom. Naslov v podružnici „Jutranje Novosti“ Maribor, Frančiškanska ul. 14.

Kolik

stane en mali oglas? Do 20 besed 5 Din, vsaka nadaljna beseda 25 para, tako si lahko izračunaš sam kaj stane tvoj mali oglas.

Gospodična

poučuje klavir mlajše začetnice Naslov v upravl. lista.

Postelja

brez matrace na prodaj. Požar, Krekov trg št. 7 pritličje.

Lepa prilika

Oprava za jedilnico in spalnico se proda vsled pomanjkanja prostora. Naslov v upravl. lista.

Pekarijo

z novoizdano hišo v prometnem kraju v najlepši legi se proda vsled družinskih razmer za Din 200.000. Pojasnila daje Realitetna pisarna, Ljubljana, Poljanska c. 12.

Restavracija

ob železnici z dnevnim prometom 15—25.000 kron se odda v najem onemu, ki odstopi v centru Ljubljane stanovanje vsaj dveh sob in pritličje. Ponudbe na Realitetno pisarno, Ljubljana, Poljanska c. 12.

Priporočila se

konfekcija, krojačnica za dame in gospode po meri, po najmodernejših žurnalih, Brata Brunskole, Ljubljana, Židovska ulica 5.

Posestvo 68 oralo, smrekovega gozda z živino in letno 1.200.000.— K — ugodno plačilo.

Grajščina z 8 orali parka v Mariboru, sposobno za tovarno 3.000.000.— K.

Gostilna z mesarijo, potem gostilna v Mariboru. od 3 do 175 oralo, tudi z vilami.

Posestva venecianska s posestvom, bogat lesni kraj.

Zaga enodružinska, takoj prosta 2.000.000.— K

Vila z žago, elektriko, velik inventar, luksuz, 5.500.000.— K ter 26 oralo, posestva se proda.

Kompanijona za restavracijo s 300 do 500.000.— K dober zaslužek za takoj se išče.

Pisarna ZAGORSKI, Maribor, Barvarska ul.

Pohištvo

kompletne spalnice in obednice popolnoma nove, se po ugodni ceni proda. Naslov v upr. l.

Vila

anonadstropna, 1000 m² vrta, takoj prosto stanovanje, 15 min. od pošte naprodaj za 250.000 Din v Realitetni pisarni, Ljubljana, Poljanska c. 12.

Hišo

z vrtom s 4 sobami v dobrem stanju v trgu ob železnici proda za Din 40.000. Realitetna pisarna v Ljubljani, Poljanska cesta 12.

Riše, po katerih se vreže iz 2'60 m obleka št. 50 iz 2 m površnih ali suknja. Iz 2'60 m obleka št. 42-54. Razpošiljanje damskih in moških krojev svetovnih akademij v serijah ali posamezno.

Tečaji za damsko in moško krojenje za celo Jugoslavijo. Začetek 1. novembra. Učencem zunaj se preskrbi v Ljubljani oskrba in pa mesta krojiteljev v tu ali inozemstvu.

I. koncesionirani

krojaški učni zavod
Ljubljana, Židovska ul. 5.

Pozor!

Pozor!

VOZNI RED

vseh železniških, poštinih in avtomobilnih prog v Sloveniji

s priključitvijo na inozemske proge, z kurzno karto Slovenije v merilu 1:475.000.

Dobi se v vseh knjigarnah in trafikah za ceno 15.— Din.

Vsebinska:

- I. Splošni del: Cene za poštne vožnje. Železniška tarifa za prevoz potnikov in prtljage. Maksimalna tarifa za izvoške. Kolkovine. Konzulati. Poštne pristojbine. Pristojbine za železniške nosače. Važne telefonske številke.
- II. Železniški vozni redi: Direktni, spalni in jedilni vozovi. Odhod in prihod vseh potniških vlakov. Pregled vseh železniških prog.
- III. Pocestni vozni redi: Poštini, avtomobilni.
- IV. Seznan postaj.
- V. Priloga: Kurzna karta Slovenije v merilu 1:475.000 z vsemi železniškimi programi in postajami, vse poštne in avtomobilne proge, vse poštne urade z označbo, če ima pošta brzojav oziroma telefon.

Direktna naročila sprejema

Zvezna tiskarna in knjigarna
v Ljubljani, Wolfova ul. št. 1.

Za naše malčke!

Najcenejše in najhvalejše darilo našim malim je:

Mej zverinjak

knjiga s 45 slikami in k tem spadajočim besedilom, za pouk in kratak čas Din 6.—

Meji ljubčki

živalske slike za naše malčke na trdem močno vezanem kartonu Din 15.—.

Mladi slikar

10 tiskanih predlog za porbavanje z akvarel - barvam ali pastel - barvniki Din 4.—

Črnipeter

storožna, vesela družabna igra za zimske večere. I igra Din 4.—.

Na novo izšla knjižica:
Ivan Albreht:

Zelena livada

Zbirka izvirnih pesmic, mičnih povestic in pravljic iz domačih in tujih krajev. Obsega 64 strani. Najprimernejše darilo za našo nežno mladino. Cena lično vezani knjižici Din 15.—.

Vse se dobi v

Zvezni knjigarni
v Ljubljani, Mariljn trg 8

Oglejte si

v izložbah oblačilne industrije

A. KUNC, Ljubljana, Gosposka ul. 7

najnovije raglane

njih nedosežen lep kraj in nizke cene pri izvrstnem blagu!